

Isyyden tunnustaminen ja yhteishuoltosopimus ennen lapsen syntymää

Jos lapsi syntyy avioliiton ulkopuolella, lapsen isyyden vahvistaminen edellyttää toimia lapsen vanhemmilta ja viranomaisilta. Isyyden tunnustaminen on mahdollista raskausaikana (isyyslaki 16 §), jos on selvää, että isyyden tunnustaja on lapsen isä. Lisäksi äidin tulee hyväksyä tunnustaminen, äidillä ja tunnustajalla tulee olla asetuksessa säädetyt henkilöllisyysasiakirjat ja kummankin tulee ymmärtää tunnustamisen merkitys. Isyyden tunnustamisen voi vastaanottaa äitiysneuvolassa vain terveydenhoitaja tai kättilö.

Suosittelut tunnustamisajankohta on raskauden puolenvälin jälkeen, jolloin keskenmenoriski on alkuraskautta pienempi. Raskausaikainen tunnustaminen on mahdollista toissijaisesti myös lastenvalvojan luona. Isyys vahvistetaan maistraatissa, jos lapsi on syntynyt elävänä eikä tunnustamista ole peruttu tai kiistetty viimeistään 30. päivänä lapsen syntymästä, eikä maistraatilla ole muutenkaan syytä epäillä tunnustajan isyyttä.

Samaan aikaan tunnustamisen kanssa voidaan tehdä myös sopimus yhteishuollosta, mikäli molemmat vanhemmat niin haluavat. Tämä mahdollisuus perustuu lapsen huolto- ja tapaamisoikeutta koskevaan lakiin tehtyyn muutokseen (14/2015, 8 a §). Sosiaalilautakunta vahvistaa yhteishuoltosopimuksen sen jälkeen kun lapsen isyys on vahvistettu, mikäli sopimus ei ole lapsen edun vastainen.

Äidin ja isyyden tunnustajan tulee olla yhtä aikaa paikalla sillä äitiysneuvolakäynnillä, jolla tunnustaminen otetaan vastaan ja yhteishuoltosopimus tehdään. Äidin ja isyyden tunnustajan ei tarvitse asua yhdessä, jotta isyyden tunnustaminen ja yhteishuoltosopimuksen tekeminen raskausaikana olisi mahdollista. Mikäli kyseessä on monikkoraskaus, täytetään yksi tunnustamisasiakirja ja yhteishuoltosopimus. Ne kattavat kaikki syntyvät lapset.

Isyyden selvittäminen ja tunnustaminen lapsen syntymän jälkeen

Mikäli isyyttä ei ole tunnustettu raskausaikana tai tunnustaminen on peruutettu tai kiistetty, lastenvalvoja aloittaa isyyden selvittämisen saatuaan tiedon alle 18-vuotiaasta lapsesta, jonka isyyttä ei ole vahvistettu tai isyys on kumottu. Lastenvalvoja hoitaa yli 18-vuotiaan lapsen isyyden selvittämistä vain siinä tapauksessa, että lapsen mahdollinen isä on tunnustanut isyyden tai aikoo tunnustaa isyyden, jos isyyden selvittäminen osoittaa hänen olevan isä.

Avioliiton aikana syntyneen lapsen isyyden selvittäminen

Uuden isyyslain mukaan lastenvalvoja voi selvittää myös avioliiton aikana syntyneen lapsen isyyttä, mikäli aviopari pyytää isyyden selvittämistä ennen kuin kuusi kuukautta on kulunut lapsen syntymästä. Aviolapsen isyyttä voidaan selvittää lastenvalvojan luona myöhemminkin, mikäli toinen mies on tunnustanut tai ilmoittanut aikovansa tunnustaa aviolapsen isyyden.

Velvollisuus pysyä totuudessa

Äidillä ja miehellä on velvollisuus pysyä totuudessa antaessaan tietoja isyyden selvittämistä varten sekä tunnustaessaan isyyden, hyväksyessään tunnustamisen tai kun henkilöä kuullaan tunnustamisen johdosta (isyyslaki 7 §).

Oikeusgeneettinen isyystutkimus

Kun biologisen isyyden suhteen on epäselvyyttä tai siitä halutaan saada varmuus, voi lastenvalvoja tilata, tuomioistuin määrätä tai yksityishenkilö pyytää oikeusgeneettisen isyystutkimuksen.

Oikeusgeneettinen isyystutkimus tulee tilata myös silloin, jos isyyden selvittämisessä osallisena olevan mahdollisen isän tai äidin henkilöllisyyttä ja perhesiteitä osoittavat asiakirjat ovat puutteelliset.

Lastenvalvojan päätökset

Lastenvalvoja tekee isyyden selvittämisen keskeyttämistä koskevan päätöksen mm. silloin kun mahdollisesta isästä ei ole riittävästi tietoja. Aiemmin keskeytetty isyyden selvittäminen voidaan aloittaa myöhemmin uudestaan lastenvalvojan tekemällä päätöksellä.